

ปัญหาทางกฎหมายระหว่างนายหน้า กับ ผู้ซื้อหรือผู้ขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า ตามพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 (LEGAL PROBLEMS BETWEEN THE BROKER AND BUYER OR SELLER IN AGRICULTURAL FUTURES CONTRACT UNDER AGRICULTURAL FUTURES TRADING ACT B.E. 2542)

โดย ตูลยวิช กิจวานิชขจร

บทความนี้จะกล่าวให้ทราบถึงเรื่องนายหน้าซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า ในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย (Agricultural Futures Exchange of Thailand หรือ AFET) ซึ่งถือเป็นของใหม่ที่เกิดขึ้นในประเทศเรานั้น และมีความแตกต่างไปจากการซื้อขายสินค้าเกษตรที่กระทำกันอยู่แล้วในปัจจุบันทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ซึ่งก่อนอื่นจะขอกล่าวถึงรายละเอียดเพื่อให้ทราบที่มาที่ไปของตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าพอสังเขปก่อน

ตลาดสินค้าล่วงหน้าในต่างประเทศนั้นได้ถูกพัฒนามาเป็นเวลากว่าร้อยปีแล้ว ซึ่งตลาดใหญ่ที่ได้รับให้เป็นแม่แบบของตลาดสินค้าล่วงหน้าต่าง ๆ ได้มีการวิวัฒนาการต่อ ๆ กันมาคือ ตลาด Chicago Board of Trade (CBOT) ซึ่งตั้งอยู่ที่เมือง ชิคาโก มลรัฐอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ตลาด CBOT นี้เปิดทำการครั้งแรกในปี ในปี 1852 หรือ ราวปี พ.ศ. 2395 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4

ในปัจจุบัน ตัวอย่างของตลาดสินค้าล่วงหน้าที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของผู้ค้าโดยทั่วไป เช่น ตลาดล่วงหน้าในสหรัฐอเมริกา อาทิ Chicago Board of Trade (CBOT), Chicago Mercantile Exchange (CME), New York Board of Trade (NYBOT), ตลาดล่วงหน้าในอังกฤษ คือ London International Financial Futures and Options Exchange (LIFFE), ตลาดล่วงหน้าในญี่ปุ่น อาทิ Tokyo Commodity Exchange (TOCOM) และ Osaka Mercantile Exchange (OME), ตลาดล่วงหน้าในสิงคโปร์ คือ Singapore Commodity Exchange (SICOM) แม้กระทั่งประเทศเพื่อนบ้านของไทยอย่าง มาเลเซีย ก็มีตลาดสินค้าล่วงหน้าของตัวเองคือ Malaysia Derivatives Exchange (MDX)

สินค้าเกษตรที่มีการซื้อขายในตลาดสินค้าล่วงหน้าในต่างประเทศ ปัจจุบันมีอยู่มากมายหลายชนิด อาทิ ข้าวโพด ข้าวสาลี ถั่วเหลือง กาแฟ น้ำมันปาล์มดิบ ยางพารา ข้าว กุ้ง ไข่ หมู เนื้อไก่ ไก่ไข่ ฝ้าย น้ำส้ม หนาม ไข่ ไม้แปรรูป ขนแกะ ฯลฯ ซึ่งสินค้าในแต่ละชนิด มีตลาดหลักๆ ที่ผู้ค้านิยมเข้ามาซื้อขายและใช้อ้างอิงราคา เช่น ผู้ค้านิยมใช้ตลาด CBOT ในการอิงราคาข้าวโพด ข้าวสาลี ถั่วเหลือง, ตลาด CME ในการอิงราคา หนามและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับนม, ตลาด NYBOT ในการอิงราคาน้ำตาลทรายดิบ, ตลาด LIFFE ในการอิงราคา น้ำตาลทรายขาว และ กาแฟ, ตลาด TOCOM และ SICOM ในการอิง

ราคาผลิตภัณฑ์ยางพารา, และ ตลาด MDX ในการอิงราคาน้ำมันปาล์มดิบ เป็นต้น และเป็นที่น่าสังเกตว่ายังไม่มิตลาดล่วงหน้าในประเทศใดที่ผู้ค้าใช้อ้างอิงราคาข้าว ซึ่งในอนาคตอันใกล้นี้ มีความเป็นไปได้สูงว่าผู้ค้าข้าวทั่วโลกจะหันมาใช้บริการการซื้อขายข้าวล่วงหน้าในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย เป็นเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงและอ้างอิงราคา

เนื่องด้วยประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมซึ่งผู้คนส่วนใหญ่ยังอยู่ในภาคเกษตร และที่รู้กันดีว่าสินค้าเกษตรเป็นสินค้าที่มีความไม่แน่นอนด้านราคาที่สูงมาก ซึ่งโดยปกติแล้วเกษตรกรหรือผู้ประกอบการภาคเกษตรส่วนใหญ่จะไม่สามารถแบกรับความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาได้ เช่น หากราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ เกษตรกรอาจจะประสบปัญหาขาดทุน ทำให้ไม่มีเงินเหลือพอใช้จ่ายในชีวิตประจำวันจนต้องกู้หนี้ยืมสิน ยิ่งถ้าราคาคงต่ำมาก ๆ เกษตรกรบางรายอาจจะต้องขายที่ดินเพื่อใช้หนี้เสียก็เป็นได้ บ่อยครั้งที่เมื่อราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ เกษตรกรมักจะไม่มีความทางเลือกอื่นนอกจากการร้องขอให้รัฐบาลช่วยเหลือ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องจัดตั้งตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าขึ้นในประเทศไทยเพื่อเป็นเครื่องมือให้ผู้อยู่ในภาคการเกษตรมีทางเลือกในการเข้ามาลดความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาสินค้าเกษตรในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าได้

ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยได้เปิดทำการซื้อขายกันอย่างเป็นทางการเมื่อปลายเดือนพฤษภาคม 2547 เพื่อเป็นศูนย์กลางในการซื้อขายสินค้าเกษตรในรูปแบบที่มีการรับมอบ ส่งมอบสินค้าในอนาคตตามปริมาณและราคาที่ตกลงกัน โดยมีวัตถุประสงค์ให้เป็นองค์กรในการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ และถ่ายโอนความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาเกษตร ซึ่งสินค้าเกษตรที่ได้ทำการซื้อขายกันในตลาด ได้แก่ ยางแผ่นรมควันชั้น 3 ข้าวขาว 5 % ข้าวหอมมะลิ 100 % ชั้น 2 และมันสำปะหลังเส้น เหตุผลเนื่องมาจากสินค้าเกษตรเหล่านี้เป็นพืชที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ และมีเนื้อที่เพาะปลูกครอบคลุมเนื้อที่เพาะปลูกการเกษตรส่วนใหญ่ของประเทศไทย รวมถึงมีคุณสมบัติอื่น ๆ ครอบคลุมตามที่คณะกรรมการตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าได้กำหนดไว้

การซื้อขายล่วงหน้าในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าของไไทยนั้น มีพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 และข้อบังคับของคณะกรรมการตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการไว้โดยเฉพาะ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้คือ โดยที่ราคาสินค้าเกษตรขาดเสถียรภาพก่อให้เกิดปัญหาความเสี่ยงแก่เกษตรกร ผู้ประกอบการ โรงงานแปรรูปสินค้าเกษตรและผู้ส่งออก และประกอบกับตลาดสินค้าเกษตรที่มีอยู่ในปัจจุบัน ไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้นได้ ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับเสถียรภาพของราคาสินค้าเกษตรในระยะยาวและเพื่อส่งเสริมพัฒนาการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าในประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เห็นสมควรจัดตั้งตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้เกษตรกร ผู้ประกอบการ โรงงานแปรรูปสินค้าเกษตรและผู้ส่งออกสามารถเข้าไปทำการซื้อ

ขายล่วงหน้าสินค้าเกษตรในตลาดที่มีกฎและหลักเกณฑ์การซื้อขายล่วงหน้าที่แน่นอน รวมถึงมีมาตรการในการซื้อขายล่วงหน้าที่ดีก่อให้เกิดความเป็นธรรมและคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนและลูกค้าและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจอันจะช่วยลดความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาสินค้าเกษตรในอนาคต และสามารถวางแผนการผลิตและการค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดได้ สมควรมีกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าขึ้น

โครงสร้างของตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า ตามพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 จะประกอบไปด้วย ตลาดตามที่พระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตร พ. ศ. 2542 กำหนดไว้ คือ ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย มีฐานะเป็นนิติบุคคลอิสระ ไม่เป็นส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ รายได้ไม่ต้องส่งคืนรัฐ มีการบริหารและดำเนินการในรูปเอกชนเพื่อให้มีความคล่องตัวในการบริหาร ซึ่งมีลักษณะคล้ายตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการซื้อขายสินค้าเกษตรให้แก่ผู้ซื้อผู้ขาย เพื่อส่งมอบและรับมอบสินค้ากันในอนาคต โดยมีหลักเกณฑ์ วิธีการ และกฎระเบียบที่ชัดเจนให้ผู้ซื้อและผู้ขายปฏิบัติ มีคณะกรรมการกำกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าเป็นองค์กรที่กำกับดูแลด้านนโยบาย ส่งเสริมและกำกับดูแลการซื้อขาย และมีอำนาจหน้าที่อื่น ๆ มีสำนักงานคณะกรรมการกำกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าทำหน้าที่เป็นฝ่ายปฏิบัติการเพื่อให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการกำกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า และมีคณะกรรมการตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าทำหน้าที่ควบคุมดูแลการดำเนินงานของตลาดและปฏิบัติการอื่นใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งมีคณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ไว้ถ่วงดุลการใช้อำนาจของเลขาธิการ และคณะกรรมการตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า และเพื่อสร้างความเป็นธรรมและชอบธรรมให้แก่ผู้ประกอบการซื้อขายล่วงหน้า สมาชิกหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการสั่งการของเลขาธิการหรือคณะกรรมการตลาด ฯ ที่ตนไม่เห็นด้วยกับคำสั่งเช่นนั้นของบุคคลดังกล่าว

ตามพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 การซื้อขายในตลาดผู้ซื้อและผู้ขาย ซึ่งมีได้เป็นสมาชิกของตลาดจะต้องซื้อขายผ่านนายหน้าซื้อขายล่วงหน้าซึ่งเป็นสมาชิกของตลาด โดยในเบื้องต้นผู้ซื้อผู้ขายที่จะเข้าซื้อขายในตลาดต้องเปิดบัญชีซื้อขายกับนายหน้าซื้อขายล่วงหน้า และก่อนทำการซื้อขายในตลาดผู้ซื้อขายจะต้องวางเงินประกันขั้นต้น โดยทั่วไปแล้วอัตราเงินประกันขั้นต้นมักจะเป็นร้อยละของขนาดสินค้าเกษตรที่ทำการซื้อขายล่วงหน้า เมื่อเปิดบัญชีและวางเงินประกันแล้ว ผู้ซื้อผู้ขายสามารถ

ส่งคำสั่งซื้อหรือคำสั่งขายผ่านนายหน้าซื้อขายล่วงหน้า¹ เพื่อทำการซื้อหรือขายในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าได้ ในคำสั่งที่ผู้ซื้อผู้ขายจะส่งได้แก่ซื้อหรือขายสินค้าอะไร ปริมาณ ระยะเวลารับมอบหรือส่งมอบ และระดับราคาเท่าไร โดยเงื่อนไขในเรื่องอื่น ๆ นั้น เป็นไปตามข้อกำหนดการซื้อขายล่วงหน้าของสินค้าเกษตรแต่ละประเภท ซึ่งตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยนั้นมีการซื้อขายโดยระบบคอมพิวเตอร์ นายหน้าซื้อขายสามารถส่งคำสั่งซื้อคำสั่งขายเข้าตลาดได้ โดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ของตนที่มีการเชื่อมโยงกับเครื่องคอมพิวเตอร์ของตลาด ทั้งนี้เฉพาะนายหน้าที่เป็นสมาชิกของตลาดเท่านั้นที่จะสามารถเชื่อมโยงคอมพิวเตอร์เข้าไปในตลาดได้

เมื่อนายหน้าซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าส่งคำสั่งซื้อขายเข้าไปยังระบบคอมพิวเตอร์ของตลาดแล้ว วิธีการซื้อขายในตลาดเป็นแบบที่ราคาซื้อขายของสินค้านั้นเหมือนกัน ระยะเวลาส่งมอบเดียวกันจะไปเข้าคิวไว้ โดยด้านซื้อจะเรียงราคาจากเสนอซื้อสูงสุดก่อน ส่วนด้านขายจะเรียงจากราคาค่าที่ต่ำที่สุดก่อน หากราคาซื้อและราคาขายเป็นราคาเดียวกัน เครื่องคอมพิวเตอร์ของตลาดก็จะเกิดการจับคู่คำสั่งซื้อและคำสั่งขายนั้นเข้าด้วยกัน การซื้อขายจึงเกิดขึ้น โดยผู้ซื้อและผู้ขายไม่ต้องมาพบปะเห็นหน้ากัน จากนั้นระบบคอมพิวเตอร์ของตลาดจะรายงานยืนยันการซื้อขายไปยังคอมพิวเตอร์ของนายหน้าซื้อขายล่วงหน้าและนายหน้าซื้อขายล่วงหน้าจะยืนยันการซื้อขายไปยังลูกค้า(ผู้ซื้อผู้ขาย)

ในเวลาเดียวกันที่เครื่องคอมพิวเตอร์ของตลาดรายงานยืนยันการซื้อขายไปยังคอมพิวเตอร์ของนายหน้าซื้อขายล่วงหน้า ข้อมูลการซื้อขายนั้นจะถูกส่งไปยังคอมพิวเตอร์ของสำนักหักบัญชี เพื่อสำนักหักบัญชีจะทำการคำนวณจำนวนสัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าที่เกิดขึ้น และยังคงผูกพันทั้งทางด้านซื้อและทางด้านขายพร้อมทั้งคิดมูลค่ารวมของสัญญาเหล่านั้น เพื่อนำมาใช้ในการคำนวณค่ามาร์จินที่จะต้องเก็บจากทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย ค่ามาร์จินที่คำนวณได้นี้จะเรียกเก็บจากนายหน้าซื้อขายล่วงหน้าที่เป็นสมาชิกของตลาดและนายหน้าซื้อขายล่วงหน้าจะไปเรียกเก็บจากผู้ซื้อผู้ขายอีกต่อหนึ่ง เป็นการสิ้นสุดขั้นตอนการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า

การที่สัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้ามีลักษณะพิเศษแตกต่างจากสัญญาทั่วไป เพราะได้มีการกำหนดไว้โดยเฉพาะถึงกระบวนการในการก่อนนิติสัมพันธ์ในสัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า

¹ คริน พันธ์ภูมิโกมล. (2547). *ความสำคัญและกลไกการทำงานของตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า* (พิมพ์ครั้งที่ 3).

โดยผ่านบุคคลตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนั้น หากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดต้องการเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติตามชำระหนี้ หรือต้องฟ้องร้องในกรณีอีกฝ่ายหนึ่งผิดสัญญา จึงจำต้องกระทำผ่านบุคคลที่กฎหมายกำหนด และตามหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบและเงื่อนไขที่ตลาดกำหนด ซึ่งจะเห็นได้ว่าในสัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า นอกจากผู้ซื้อหรือผู้ขายแล้วยังมีนายหน้าซื้อขายล่วงหน้าและตลาดเข้ามาเกี่ยวข้อง รวมถึงแต่ละบุคคลมีนิติสัมพันธ์กันอย่างไรบ้าง แต่เนื่องจากนิติสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในตลาดมีความซับซ้อนมากไม่สามารถนำเสนอได้ทั้งหมดได้ บทความนี้จึงจำกัดขอบเฉพาะนิติสัมพันธ์ระหว่างนายหน้าซื้อขายล่วงหน้ากับผู้ซื้อผู้ขายเท่านั้น ซึ่งมีประเด็นปัญหาทางกฎหมายและผู้เขียนบทความได้เสนอแนะแนวทางแก้ไขไว้ดังนี้

1. เรื่องความรับผิดชอบระหว่างนายหน้าซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้ากับผู้ซื้อผู้ขาย

ในส่วนของพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะนิติสัมพันธ์ระหว่างนายหน้ากับลูกค้า (ผู้ซื้อหรือผู้ขาย) มีนิติสัมพันธ์กันตามกฎหมายหลายลักษณะด้วยกันคือ ทำการแทนในฐานะที่กฎหมายเฉพาะได้ให้อำนาจไว้ หรือทำการแทนในลักษณะที่เป็นข้อตกลงระหว่างกันตามหลักกฎหมายตัวแทน และนายหน้า ดังนั้นจะเห็นได้ว่านายหน้าตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 845 กับนายหน้าซื้อขายล่วงหน้าตามสัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้ามีแนวทางปฏิบัติที่แตกต่างกัน เพราะนายหน้าตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำหรือชี้ช่องให้มีการทำสัญญาเท่านั้น แต่นายหน้าซื้อขายสินค้าล่วงหน้านั้นกฎหมายกำหนดให้เป็นผู้ดำเนินการซื้อหรือขายแทนผู้ซื้อหรือผู้ขาย รวมถึงต้องรับผิดชอบหากบุคคลที่ตนดำเนินการแทนนั้นผิดสัญญาด้วย และเมื่อพิจารณาให้ลึกลงไปแล้วจะมีลักษณะที่คล้ายกับเรื่องตัวแทนค้าต่างตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ด้วย ตัวแทนค้าต่างตามมาตรา 833 คือ บุคคลซึ่งในทางค้าขายของเขาย่อมทำการซื้อหรือขายทรัพย์สิน หรือรับจัดทำกิจการค้าขายอย่างอื่นในนามของตนเองต่างตัวการ ซึ่งผลในทางกฎหมายก็จะเป็นการตัดปัญหาในเรื่องตัวแทนเชิด หรือตัวแทนโดยปริยาย หรือ ตัวแทนโดยการให้สัตยาบัน เพราะในสายตาของบุคคลภายนอกตัวแทนค้าต่างนั้นเสมือนเป็นตัวการเอง เพราะเขาได้จัดทำกิจการซื้อขายนั้นในนามของตนเอง โดยบุคคลภายนอกไม่ต้องคำนึงเลยว่าหากบุคคลภายนอกจะชำระหนี้แล้ว ตนจะต้องชำระหนี้ให้แก่ใคร หรือจะทวงถามหนี้กับใคร ซึ่งหมายความว่าถ้าจะฟ้องก็ฟ้องตัวแทนค้าต่างให้ต้องรับผิดชอบได้เลย หรือตัวแทนค้าต่างจะฟ้องบุคคลภายนอกที่เข้ามาทำสัญญาโดยตรงด้วยก็ได้ ซึ่งจะแตกต่างกับเรื่องของตัวแทนธรรมดาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 820 ที่หากบุคคลภายนอกเข้าทำสัญญากับตัวแทนธรรมดาแล้ว บุคคลภายนอกจะต้องผูกพันกับตัวการโดยตรง ฉะนั้นหากมีการฟ้องร้องกัน บุคคลภายนอกต้องฟ้องตัวการ หรือตัวการต้องฟ้องบุคคลภายนอก จึงเห็นได้ว่านิติสัมพันธ์ระหว่างนายหน้าซื้อขายล่วงหน้ากับผู้ซื้อผู้ขายมีลักษณะพิเศษตามคำนิยามของนายหน้าซื้อขายล่วงหน้าตามพระราชบัญญัติ

การซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 ไม่ได้มีลักษณะของนายหน้า หรือตัวแทนค้าต่างตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แต่อย่างหนึ่งอย่างใดเพียงประการเดียว

ในเรื่องความรับผิดชอบระหว่างนายหน้าซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้ากับผู้ซื้อ ผู้ขายนั้น โดยที่นายหน้าซื้อขายล่วงหน้าตามพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 เป็นผู้ประกอบวิชาชีพในการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า นายหน้าซื้อขายล่วงหน้าจึงมีหน้าที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถประกอบกับการใช้ความระมัดระวังตามวิสัยและพฤติการณ์ของผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งก็หมายถึงการใช้ความระมัดระวังของผู้มีวิชาชีพซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญ ตลอดจนมีประสบการณ์พิเศษแตกต่างหรือสูงกว่าคนธรรมดาทั่วไป และซึ่งความรู้ความสามารถเช่นนั้น ซึ่งในเรื่องขนาดหรือระดับของความระมัดระวังนี้ ต้องเปรียบเทียบกับบุคคลที่มีภาวะ วิสัย และพฤติการณ์เช่นนั้น โดยเปรียบเทียบกับนายหน้าซื้อขายล่วงหน้าที่มีความรอบคอบในระดับปกติในฐานะนายหน้าซื้อขายล่วงหน้าทั่วไป ซึ่งพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 ไม่มีรายละเอียดเกี่ยวกับความรับผิดชอบระหว่างนายหน้ากับผู้ซื้อหรือผู้ขายดังที่กล่าวไว้ แม้ประกาศคณะกรรมการกำกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า ที่ กน 3/2546 เรื่องรายละเอียดอันเป็นสาระสำคัญแห่งสัญญาระหว่างนายหน้าซื้อขายล่วงหน้ากับลูกค้าเพื่อทำการซื้อขายล่วงหน้าแทนลูกค้า ได้กำหนดรายละเอียดที่จะต้องมีในสัญญาไว้ ซึ่งตามปัญหาข้างต้นก็สามารถกำหนดไว้ในสัญญาได้ แต่ในเรื่องความรับผิดชอบร่วมกันเป็นปัญหาที่สำคัญ ไม่ควรให้มีการตกลงกันเอง ระหว่างนายหน้าซื้อขายล่วงหน้ากับลูกค้า เพราะการที่ให้นายหน้ากับผู้ซื้อหรือผู้ขายตกลงกันเองในส่วนนี้ อาจเกิดการเอาเปรียบขึ้นจากฝ่ายนายหน้าได้ ดังนั้นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมบทบัญญัติต่าง ๆ อันเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 เพื่อให้มีความชัดเจนแน่นอน และมีผลในทางปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบระหว่างนายหน้ากับผู้ซื้อหรือผู้ขายนั้น ควรแก้ไขปรับปรุงโดยเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 ให้มีบทบัญญัติอันเกี่ยวกับความรับผิดชอบอันเนื่องมาจากการประกอบวิชาชีพนายหน้าซื้อขายล่วงหน้า ดังนี้

(1) หน้าที่ในการปฏิบัติตามข้อสัญญาที่กำหนดไว้และดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในสัญญาแต่งตั้งนายหน้าซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า

หากลูกค้าได้แต่งตั้งนายหน้าซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าตามพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 มาตรา 30 ซึ่งกำหนดว่าในการเป็นนายหน้าซื้อขายล่วงหน้า ให้นายหน้าซื้อขายล่วงหน้าทำสัญญาเป็นหนังสือกับลูกค้าเพื่อทำการซื้อขายล่วงหน้าแทนลูกค้า โดยมีรายละเอียดอันเป็นสาระสำคัญแห่งสัญญาเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่สัญญาตามที่คณะกรรมการ ก.ส.ล. กำหนด โดยมีรายละเอียดในประกาศคณะกรรมการกำกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า ที่ กน 3/2546 เรื่องรายละเอียดอันเป็นสาระสำคัญแห่งสัญญาระหว่างนายหน้าซื้อขายล่วงหน้ากับลูกค้าเพื่อทำการซื้อขายล่วงหน้าแทนลูกค้า

แต่อย่างไรก็ตาม ก็มีกรณีและผู้ซื้อหรือผู้ขายมักให้อำนาจแก่นายหน้าซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า ในการใช้ดุลพินิจของตนได้นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในสัญญาดังกล่าว เพื่อผลประโยชน์ของผู้ซื้อหรือผู้ขาย ดังนั้นหากนายหน้าซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้ตามสัญญาดังกล่าว ในระยะเวลาที่เหมาะสม หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่นั้นได้เลย จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 โดยกำหนดให้นายหน้าซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้ามีหน้าที่ต้องบอกกล่าวให้ผู้ซื้อหรือผู้ขายทราบทันที เพื่อให้ผู้ซื้อหรือผู้ขายได้เข้ามาป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นต่อตนเอง

(2) หน้าที่ในการใช้ทักษะความชำนาญเฉพาะด้านด้วยความระมัดระวัง

นายหน้าซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้ามีหน้าที่ในการใช้ทักษะความชำนาญเฉพาะด้านด้วยความระมัดระวัง ซึ่งในเรื่องขนาดหรือระดับของความระมัดระวังนี้ เป็นประเด็นที่ผู้ซื้อหรือผู้ขายจะต้องนำสืบให้ศาลเห็นว่านายหน้าซื้อขายล่วงหน้าได้กระทำโดยประมาทเล็กน้อย ขนาดของความระมัดระวังที่จะสมมติขึ้นเปรียบเทียบเป็นมาตรฐานเพื่อวินิจฉัยความรับผิดชอบของผู้กระทำให้เกิดความเสียหายนั้น ต้องเปรียบเทียบกับบุคคลที่มีภาวะ วิชา และพฤติกรรมเช่นนั้น โดยเปรียบเทียบกับนายหน้าซื้อขายล่วงหน้าที่มีความรอบคอบในระดับปกติในฐานะนายหน้าซื้อขายล่วงหน้าทั่วไป

(3) หน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

พระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 ควรกำหนดให้นายหน้าซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าต้องปฏิบัติต่อลูกค้าด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และต้องไม่ปฏิบัติตนไปในทางที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผลประโยชน์ของลูกค้า เช่น นายหน้าซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าต้องไม่แนะนำ ชี้ช่องหรือจัดการให้ลูกค้าทำสัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าด้วยข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง รวมทั้งนายหน้าซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าต้องไม่ทำการสคบกับบุคคลที่สามให้ลูกค้าต้องเสียหายอีกด้วย

(4) หน้าที่ในการรักษาความลับและข้อมูลของลูกค้า

นายหน้าซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า มีหน้าที่ในการรักษาความลับและข้อมูลของลูกค้าไม่ให้ความลับนั้นรั่วไหลไปยังบุคคลที่สาม ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ลูกค้าได้

(5) หน้าที่ในการดำเนินการต่าง ๆ ด้วยตนเอง

พระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 ควรกำหนดให้นายหน้าซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า มีหน้าที่ในการดำเนินการต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยไม่สามารถมอบหน้าที่ของตนให้ผู้อื่นกระทำการแทนได้ เว้นแต่จะได้รับการอนุญาตให้มอบหมายงานดังกล่าวให้บุคคลอื่นทำแทนตนได้ หรือเป็นกรณีปกติทางธุรกิจที่สามารถมอบหมายให้ผู้อื่นทำแทนได้

(6) ความรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเนื่องจากการกระทำผิดหน้าที่ของนายหน้า

หากนายหน้าซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้ากระทำผิดหน้าที่ของตน และก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นเนื่องจากการกระทำผิดหน้าที่ของตน ควรมีกฎหมายกำหนดให้นายหน้าผู้นั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหม

ทดแทนให้แก่ลูกค้าซึ่งเป็นผู้ซื้อหรือผู้ขาย และกำหนดให้นายหน้าซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าไม่มีสิทธิ์เรียกร้องผลประโยชน์ใด ๆ ต่อลูกค้า

(7) ความรับผิดชอบในการกระทำโดยประมาทเลินเล่อ หรือกระทำโดยปราศจากอำนาจ

หากนายหน้าซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้ากระทำโดยประมาทเลินเล่อ หรือกระทำโดยปราศจากอำนาจ หรือนอกเหนืออำนาจที่ตนเองได้รับมอบหมาย เมื่อเกิดความเสียหายแก่ลูกค้า นายหน้าต้องรับผิดชอบในความเสียหายนั้น ซึ่งในเรื่องขนาดหรือระดับของความระมัดระวังนี้ เป็นประเด็นที่ผู้ซื้อหรือผู้ขายจะต้องนำสืบให้ศาลเห็นว่านายหน้าซื้อขายล่วงหน้าได้กระทำโดยประมาทเลินเล่อ ขนาดของความระมัดระวังที่จะสมมติขึ้นเปรียบเทียบเป็นมาตรฐานเพื่อวินิจฉัยความรับผิดชอบของผู้กระทำเสียหายนั้น ต้องเปรียบเทียบกับบุคคลที่มีภาวะ วิชา และพฤติการณ์เช่นนั้น โดยเปรียบเทียบกับนายหน้าซื้อขายล่วงหน้าที่มีความรอบคอบในระดับปกติในฐานะนายหน้าซื้อขายล่วงหน้าทั่วไป

2. เรื่องภาระการพิสูจน์ของนายหน้าซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าต่อผู้ซื้อหรือผู้ขาย

ความรับผิดชอบของนายหน้าซื้อขายล่วงหน้า โดยเฉพาะในกรณีละเมิด ไม่ได้มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 ดังนั้นจึงต้องนำบัญญัติทั่วไปในเรื่องละเมิดมาปรับใช้ ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ได้กำหนดว่า ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย ให้เขาเสียหายถึงชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น จากบทบัญญัติดังกล่าวถ้าผู้ซื้อหรือผู้ขายซึ่งเป็นผู้เสียหายจะฟ้องร้องให้นายหน้าซื้อขายล่วงหน้ารับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดนั้น ผู้ซื้อหรือผู้ขายจะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่า นายหน้าซื้อขายล่วงหน้ากระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อจนก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตน หน้าที่นำสืบถึงความจงใจหรือประมาทเลินเล่อดังกล่าวตกอยู่แก่ผู้เสียหายที่เป็น โจทก์ ตามเกณฑ์ทั่วไปในเรื่องภาระการพิสูจน์ ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84/1 ความว่า “คู่ความฝ่ายใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงเพื่อสนับสนุนคำคู่ความของตนให้คู่ความ ฝ่ายนั้นมีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงนั้น แต่ถ้ามีข้อสันนิษฐานไว้ในกฎหมายหรือมีข้อสันนิษฐานที่ควรจะเป็น ซึ่งปรากฏจากสภาพปกติธรรมดาของเหตุการณ์เป็นคุณแก่คู่ความฝ่ายใด คู่ความฝ่ายนั้นต้องพิสูจน์เพียงว่าตนได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งการที่ตนจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานนั้นครบถ้วนแล้ว” คำว่าหน้าที่นำสืบข้อเท็จจริงตกอยู่แก่คู่ความฝ่ายที่กล่าวอ้างนั้นหมายความว่า โจทก์อ้างข้อเท็จจริงใด ๆ แต่จำเลยไม่รับ ข้อเท็จจริงนั้นย่อมถึงกันอยู่ ไม่แน่ว่าเป็นความจริงที่โจทก์กล่าวหรือไม่ เมื่อโจทก์เป็นฝ่ายอ้างว่าข้อเท็จจริงเป็นเช่นนั้น โจทก์จึงต้องมีหน้าที่นำสืบให้ศาลเชื่อว่าเป็นความจริงดังที่โจทก์กล่าวอ้าง ดังนั้นภาระการพิสูจน์ในคดีละเมิดของนายหน้าซื้อขายล่วงหน้านั้น ผู้ซื้อหรือผู้ขายซึ่งเป็นผู้เสียหายที่เป็น โจทก์ฟ้องว่านายหน้าซื้อขายล่วงหน้ากระทำโดยละเมิดเป็นเหตุให้ตน

ได้รับความเสียหาย ก็จะต้องมีหน้าที่พิสูจน์ให้ศาลเห็นว่านายหน้าซื้อขายล่วงหน้าทำละเมิดแก่ตนอย่างไร ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เนื่องจากผู้ซื้อหรือผู้ขายซึ่งเป็นผู้เสียหายที่เป็นโจทก์ฟ้องไม่อาจทราบว่า นายหน้าซื้อขายล่วงหน้านั้นได้ใช้ความระมัดระวังเพียงพอแล้วหรือไม่ และขนาดของความระมัดระวังของ นายหน้าซื้อขายล่วงหน้าจะเทียบกับมาตรฐานใด

ผู้เขียนบทความมีความเห็นว่านายหน้าซื้อขายล่วงหน้าตามพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้า เกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 เข้าลักษณะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเพราะเป็นอาชีพที่ต้องอาศัยความรู้ความชำนาญ เป็นพิเศษ และเห็นว่าการคิดเกี่ยวกับการทำละเมิดโดยผู้ประกอบวิชาชีพที่ขึ้นสู่ศาลจำนวนมากจะเป็นคดีที่ ฟ้องร้องว่าผู้ประกอบวิชาชีพกระทำโดยประมาทเลินเล่อ และข้อต่อสู้ที่ผู้ประกอบวิชาชีพหยิบยกขึ้นเป็น ทางปฏิเสธความรับผิดชอบว่าได้ผลก็คือ “โจทก์พิสูจน์ไม่ได้ว่าจำเลยมีการกระทำอันเข้าลักษณะเป็นการ ประมาทเลินเล่อตามวิสัย และพฤติการณ์แห่งคดี” ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าจำเลยที่จะต้องผลักระการพิสูจน์ ในคดีเกี่ยวกับความรับผิดของนายหน้าซื้อขายล่วงหน้า โดยให้นายหน้าซื้อขายล่วงหน้าเป็นผู้มีภาระการ พิสูจน์ ดังนี้

“มาตรา...เมื่อเกิดความเสียหายอันเนื่องมาจากการทำหน้าที่ของนายหน้าซื้อขายล่วงหน้า หรือ การทำหน้าที่โดยประมาทเลินเล่อ หรือมิได้เป็นไปตามมาตรฐานแห่งการประกอบวิชาชีพ ให้สันนิษฐานว่า นายหน้าซื้อขายล่วงหน้าผู้นั้นเป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหายดังกล่าวขึ้น”

หากมีการเพิ่มเติมบทกฎหมายในลักษณะดังกล่าว ย่อมทำให้เกิดความชัดเจนว่าเมื่อนายหน้า ซื้อขายล่วงหน้าก่อให้เกิดความเสียหาย หรือการทำหน้าที่โดยประมาทเลินเล่อ หรือมิได้เป็นไปตาม มาตรฐานแห่งการประกอบวิชาชีพ กฎหมายสันนิษฐานให้ของนายหน้าซื้อขายล่วงหน้าเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งมีผล ทำให้ผู้ซื้อหรือผู้ขายที่ได้รับความเสียหายได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความแพ่ง มาตรา 84/1 ทำให้นายหน้าซื้อขายล่วงหน้าซึ่งเป็นจำเลยมีหน้าที่นำสืบพิสูจน์ให้ศาลเห็น ว่า การทำหน้าที่ของตนได้กระทำไปตามมาตรฐานแห่งการประกอบวิชาชีพ มิได้กระทำโดยจงใจหรือ ประมาทเลินเล่ออันเป็นองค์ประกอบแห่งการกระทำละเมิด ซึ่งหากนายหน้าซื้อขายล่วงหน้าดังกล่าว สามารถนำสืบได้เช่นนั้น ย่อมหลุดพ้นไม่ต้องชำระค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำของตน ซึ่ง เป็นการผลักระการพิสูจน์จากผู้ซื้อหรือผู้ขายซึ่งเป็นโจทก์ไปยังนายหน้าซื้อขายล่วงหน้าซึ่งตกเป็นจำเลย นั้นเอง

3. เรื่องการระงับข้อพิพาทระหว่างนายหน้ากับผู้ซื้อหรือผู้ขาย

เมื่อมีกรณีพิพาทขึ้นระหว่างนายหน้ากับผู้ซื้อหรือผู้ขาย การระงับข้อพิพาทก็เกิดขึ้นได้ในหลาย รูปแบบ ดังนี้

(1) ร้องเรียนต่อผู้ประกอบธุรกิจการซื้อขายล่วงหน้าและต่อสำนักงาน ตามประกาศคณะกรรมการ กำกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า

(2) การประนอมข้อพิพาท ตามข้อบังคับคณะกรรมการตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการพิจารณาชี้ขาดข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.2547

(3) การระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ ตามข้อบังคับคณะกรรมการตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการพิจารณาชี้ขาดข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.2547

(4) กระบวนการศาลยุติธรรม

จากแนวทางการระงับข้อพิพาทระหว่างนายหน้าซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้ากับลูกค้าทั้ง 4 แนวทาง เห็นได้ว่าแม้การประนอมข้อพิพาท และอนุญาโตตุลาการจะมีข้อดีหลายประการแต่ก็มีข้อเสียในเรื่องความเชื่อมั่นในความเป็นกลางของผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาท หรืออนุญาโตตุลาการ ในกรณีผู้ประนอมข้อพิพาทนั้น โดยหลักแล้วจะต้องดำเนินการไต่ถามด้วยความเป็นกลาง ไม่ปล่อยให้บุคคลภายนอกใช้อิทธิพลใด ๆ อันอาจทำให้ผู้ประนอมข้อพิพาทเสียความเป็นกลาง ทั้งภายหลังได้รับการแต่งตั้งแต่ก่อนเริ่มกระบวนการไต่ถาม หากผู้ประนอมรู้ข้อเท็จจริงใด ๆ อันอาจเป็นเหตุให้คู่ความสงสัยในความเป็นกลางของตนก็ควรเปิดเผยข้อเท็จจริงนั้นให้คู่ความทราบ แต่ในความเป็นจริงแล้วในบางครั้งผู้ประนอมข้อพิพาทก็มิได้กระทำดังที่กล่าวมา และแม้ผู้ประนอมข้อพิพาทจะวางตัวเป็นกลาง แต่คู่ความก็มิได้ให้ความเชื่อมั่นในตัวผู้ประนอมข้อพิพาท ดังเช่นการให้ความเชื่อมั่นในตัวผู้พิพากษาในระบบศาลยุติธรรม หรือกรณีอนุญาโตตุลาการก็เช่นเดียวกัน ดังนั้นหากมีการแก้ไขปรับปรุงโดยเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 ให้มีบทบัญญัติในเรื่องหน้าที่และความรับผิดชอบเนื่องมาจากการประกอบวิชาชีพนายหน้าซื้อขายล่วงหน้า รวมถึงในเรื่องการพิสูจน์คู่ความจะได้ระงับข้อพิพาทด้วยกระบวนการพิจารณาคดีโดยศาลยุติธรรม ซึ่งสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่คู่ความได้อีกหนทางหนึ่งโดยไม่มีอุปสรรค

4. เรื่องการกำหนดนิติสัมพันธ์ระหว่างนายหน้าซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้ากับผู้ซื้อหรือผู้ขาย

การกำหนดนิติสัมพันธ์ระหว่างนายหน้าซื้อขายสินค้าเกษตรกับผู้ซื้อหรือผู้ขายไว้ในประกาศคณะกรรมการกำกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า เป็นการมอบอำนาจในการออกกฎหมายไปให้ฝ่ายบริหารกระทำ แต่ไม่ได้หมายความว่าฝ่ายนิติบัญญัติมอบไปโดยเด็ดขาด ฝ่ายนิติบัญญัติสามารถที่จะกำหนดนโยบายของกฎหมายและหลักการการใช้อำนาจและทิศทางการใช้อำนาจได้ รวมทั้งสามารถควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจได้ ดังนั้นการมอบอำนาจในการออกกฎหมายให้ฝ่ายบริหารออกกฎหมายลูกต้องทำในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อความสะดวกในการบังคับใช้กฎหมาย โดยต้องไม่มีผลเป็นการขยายหลักการของกฎหมายแม่บท หรือมีผลเป็นการแก้ไขกฎหมายแม่บท ทั้งต้องไม่เป็นกฎหมายลำดับรองที่ให้คุณพิงแก่ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายปกครองอย่างกว้างโดยไม่จำกัดขอบเขต ซึ่งพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 ยังไม่ได้กำหนดกรอบนิติสัมพันธ์ระหว่างนายหน้าซื้อขายสินค้าเกษตรกับผู้ซื้อหรือผู้ขายไว้ หากกำหนดนิติสัมพันธ์ระหว่างนายหน้าซื้อขายสินค้าเกษตรกับผู้ซื้อหรือผู้ขายไว้ในประกาศคณะกรรมการ

กำกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าก็จะเป็นการบัญญัติกฎหมายลำดับรองไว้โดยไม่มีกฎหมายแม่บทวางกรอบไว้ให้กระทำได้และอาจเป็นกฎหมายลำดับรองที่ให้ดุลพินิจแก่ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายปกครองอย่างกว้างโดยไม่จำกัดขอบเขต

การกำหนดนิติสัมพันธ์ระหว่างนายหน้าซื้อขายสินค้าเกษตรกับผู้ซื้อหรือผู้ขายโดยนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาบังคับใช้กับนายหน้าซื้อขายล่วงหน้าตามสัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า นั้น อาจไม่เหมาะสมกับลักษณะของนายหน้าซื้อขายล่วงหน้าตามพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 เนื่องจากนายหน้าซื้อขายล่วงหน้าจะทำหน้าที่ให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่ลูกค้าเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า นอกจากนั้น นายหน้าซื้อขายสินค้าล่วงหน้ายังเป็นผู้ดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับการซื้อหรือขายตามคำสั่งของลูกค้า และรับเงินประกันหรือเงินมาร์จินจากลูกค้ามอบให้แก่ตลาด รวมถึงดำเนินการซื้อหรือขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า จึงเห็นได้ว่านิติสัมพันธ์ระหว่างนายหน้ากับลูกค้า (ผู้ซื้อหรือผู้ขาย) มีนิติสัมพันธ์กันตามกฎหมายหลายลักษณะด้วยกันคือ ทำการแทนในฐานะที่กฎหมายเฉพาะได้ให้อำนาจไว้ หรือทำการแทนในลักษณะที่เป็นข้อตกลงระหว่างกันตามหลักกฎหมายตัวแทน และนายหน้า ดังนั้นจะเห็นได้ว่านายหน้าซื้อขายล่วงหน้าตามสัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้ามีแนวทางปฏิบัติที่แตกต่างกับนายหน้าตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพราะนายหน้าตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำหรือชี้ช่องให้มีการทำสัญญาเท่านั้น แต่นายหน้าซื้อขายสินค้าล่วงหน้านั้นกฎหมายกำหนดให้เป็นผู้ดำเนินการซื้อหรือขายแทนผู้ซื้อหรือผู้ขาย รวมถึงต้องรับผิดชอบหากบุคคลที่ตนดำเนินการแทนนั้นผิดสัญญาด้วย เมื่อนิติสัมพันธ์ระหว่างนายหน้าซื้อขายสินค้าเกษตรกับผู้ซื้อหรือผู้ขายมีลักษณะเฉพาะตามพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 จึงควรกำหนดนิติสัมพันธ์ระหว่างนายหน้าซื้อขายสินค้าเกษตรกับผู้ซื้อหรือผู้ขายไว้ในพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542

บรรณานุกรม

กฎหมาย

พระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ข้อบังคับคณะกรรมการตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการ
ดำเนินการซื้อขายล่วงหน้าในตลาดของสมาชิกประเภทนายหน้าซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ.2547

ประกาศคณะกรรมการกำกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า ที่ กน 3/2546 เรื่องรายละเอียดอันเป็น
สาระสำคัญแห่งสัญญาระหว่างนายหน้าซื้อขายล่วงหน้ากับลูกค้าเพื่อทำการซื้อขายล่วงหน้าแทน
ลูกค้า

วารสาร

กัมภีร์ แก้วเจริญ. (ตุลาคม 2525). ลักษณะหลักการพิสูจน์ในคดีละเมิด. *วารสารอัยการ*.

ชาญณรงค์ ปราณจิตต์. การจัดทำร่างกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค. *รพีพัฒนศักดิ์*.

ไพจิตร บุญญพันธุ์. (พฤษภาคม – สิงหาคม 2544). ซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้ ทรัพย์สินในอนาคตหรือยังไม่มี
กรรมสิทธิ์ ซึ่งเป็น สัญญา ที่ ใช้ บังคับ กัน ได้ : วัตถุประสงค์กับการชำระหนี้.
อุทพาทะ.

วิทยานิพนธ์

คมกฤษ สุวดี. (2538). *ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า ศึกษาเฉพาะกรณี
ข้าวและยางพารา*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณิน ยอดประสิทธิ์. (2540). *การซื้อขายอนุพันธ์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์
นิติศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ภาวิณี กรุดทอง. (2549). **นิติสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายในสัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า ตามพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มงคล ทวีวิทย์. (2545). **สัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าตามพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542: ศึกษาเฉพาะกรณีรูปแบบและการบังคับใช้สัญญาซื้อขายล่วงหน้า**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิมล สุวรรณ. (2550). **ความรับผิดชอบแห่งอันเนื่องมาจากวัตถุอันตราย**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมชาย กาญจนชานนท์. (2542). **ตัวแทนค้าต่าง: ศึกษาสถานะและหน้าที่ในทางกฎหมาย**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

หนังสือ

กรมการค้าภายใน. (2543). **ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า**. กรุงเทพมหานคร: ศรีเมืองการพิมพ์.

กมล สนธิเกษตริน. (2543). **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยตัวแทนและนายหน้า** (พิมพ์ครั้งที่ 8 แก้ไขเพิ่มเติม).

เจ็มชัย ชุตินวงศ์. (2536). **กฎหมายลักษณะพยาน** กรุงเทพมหานคร: ห.จ.ก. โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.

เจ็มชัย ชุตินวงศ์. (2541). **คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ.

คณิง ฉายไชย. (2523). **กฎหมายลักษณะพยาน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.

คณิง ฉายไชย. (2521). **พยาน**. กรุงเทพมหานคร: สารศึกษาการพิมพ์.

จักรพงษ์ เล็กสกุลไชย. (2540). **คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะตัวแทน นายหน้า**
จ้างทำของ (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม.

จักรพงษ์ เล็กสกุลไชย. (2545). **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยตัวแทน นายหน้า จ้างทำ**
ของ รับขน (พิมพ์ครั้งที่ 6).

จำปี โสคติพันธุ์. (2548). **คำอธิบายกฎหมายลักษณะซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้** (พิมพ์ครั้งที่ 3 แก้ไขเพิ่มเติม).
กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

ไชยเจริญ สันติศิริ. **กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยตัวแทนนายหน้า จัดการงานนอกสั่ง**. กรุงเทพฯ:
: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ม.ป.พ.

ดริน พันธุมโกมล. (2547). **ความสำคัญและกลไกการทำงานของตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า**
(พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตร
ล่วงหน้า. ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย

ประมุล สุวรรณสร. (2519). **กฎหมายลักษณะพยาน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรุงธน.

ประสิทธิ์ โฉมวิไลกุล. (2548). **กฎหมายแพ่งและพาณิชย์หลักทั่วไป คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและ**
พาณิชย์มาตรา 4 ถึงมาตรา 14 (พิมพ์ครั้งที่ 3).

ประสิทธิ์ โฉมวิไลกุล. (2551). **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยตัวแทนค้าต่างและ**
นายหน้า (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม.

ไพทชิต เอกจริยากร. (2551). **ตัวแทน นายหน้า** (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ไพทชิต เอกจริยากร. (2543). **ตัวแทน – นายหน้า** (พิมพ์ครั้งที่ 5).

พรเพชร วิชิตชลชัย. (2536). *คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์รัชดา.

สถิตย์ เล็งไชสง. (2539). *คำอธิบายกฎหมายตัวแทนและนายหน้า* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.

สถิตย์ เล็งไชสง. (2550). *คำอธิบายกฎหมายตัวแทนและนายหน้า* (พิมพ์ครั้งที่ 4).

อัจฉรวรรณ งามบุญ. (2543). *ตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

โอสถ โกศิน. (2517). *คำอธิบายและเปรียบเทียบกฎหมายไทยและต่างประเทศในเรื่องกฎหมายลักษณะพยาน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยเกษม.

เอกสารอื่นๆ

คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง(ฉบับที่..)พ.ศ.สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2551). *ความเป็นมาและประเด็นการอภิปรายของการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง(ฉบับที่..)พ.ศ.(แก้ไขเพิ่มเติมภาค 1 ลักษณะ 5 ว่าด้วยพยานหลักฐาน)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2540). *เอกสารประกอบการพิจารณาการประชุมกรรมการร่างกฎหมายคณะพิเศษ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย พ.ศ.*

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2543). *ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้า(Product Liability) รายงานการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์*.